



's-Hertogenbosch

Uw brief : van Uw : kenmerk Afdeling : MO/VOLW Zaaknumm : 15201185 er Datum : 11 juli 2023 Onderwerp : Aanpak en voorkomen van eenzaamheid in 's-Hertogenbosch	Ref. : Mevr. M. de Leeuw Tel. : 0652006084 E-mail : m.deleeuw @s-hertogenbosch.nl Bijlage(n): 1
--	--

Geachte raadsleden,

Het aanpakken van eenzaamheid is een opdracht voor ons allemaal. Samen met inwoners, vrijwilligers, ondernemers en professionals werken aan het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid. Wij geloven daarvoor zeker ook in de kracht van het collectiviteiten: om voor alle inwoners, ongeacht leeftijd en de buurt, wijk of dorp waarin je woont, het mogelijk te maken om actief deel te nemen aan onze samenleving. Daarom zetten wij ons al jaren in om eenzaamheid te voorkomen, bespreekbaar te maken, te herkennen en inwoners te ondersteunen die zich eenzaam voelen en meer contacten willen.

In deze brief nemen wij u mee in de bestaande inzet, en de inzet die wij gaan doen in de komende periode, in lijn met het bestuursakkoord en als onderdeel van het nieuwe programma Sociale Structuur.

De ambitie is een sluitende aanpak van eenzaamheid. Sluitend, door steeds meer inwoners en organisaties bewust te maken van de aanwezigheid van eenzaamheid in onze samenleving en hen te vragen met passende interventies een bijdrage te leveren. Daarom willen wij u nu informeren over de extra interventies om dit mogelijk te maken.

Hoe we omgaan met eenzaamheid vraagt aandacht, niet alleen van professionals, maar van alle inwoners, vrijwilligers, professionals en ondernemers. Zij zijn allemaal onderdeel van de Bossche sociale structuur. Wij zien de aanpak van eenzaamheid als onderdeel van deze structuur. Het voorstel voor het programma Sociale structuur, inclusief uitvoeringsagenda, leggen wij in het najaar aan uw raad voor.

Urgentie

Deze aanpak is nodig. Het aantal inwoners in 's-Hertogenbosch dat zich ernstig eenzaam voelt blijft rond de 11%. Dit aantal was gedurende de coronapandemie hoger, maar is nu weer rond de 11%. (Bron: RIVM Gezondheidsmonitor; buurtatlas: gezondheid per buurt, wijk en gemeente).

Tijdens en na de corona-epidemie is de aandacht voor sociale en mentale gezondheid gegroeid. Daarnaast blijven ouderen langer thuis wonen en zorgt de vergrijzing van onze samenleving voor een grotere groep die extra kwetsbaar is om gevoelens van eenzaamheid te laten ontstaan. Maatschappelijke ontwikkelingen die niet nieuw zijn, maar de urgentie op de aanpak en het voorkomen van eenzaamheid wel vergroten. We willen dat bij de nieuwe meting in 2025 het aantal ernstig eenzame inwoners minder is dan 10%.

Wat willen we bereiken

Het aanpakken van eenzaamheid is een opdracht voor ons allemaal. Samen met inwoners, vrijwilligers, ondernemers en professionals bouwen we verder aan een stevig fundament onder de aanpak van eenzaamheid. De basis voor deze aanpak is in 2019 vastgesteld en kunt u teruglezen in de brochure 'Samen is leuker, samen tegen eenzaamheid'. We gaan voort op de ingeslagen weg en dat wat bijdraagt aan het aanpakken van eenzaamheid willen we behouden en versterken. En waar kansen liggen pakken we deze op. We leren al doende.

Wat doen we, en wat gaan we doen

In onze aanpak tegen eenzaamheid richten wij ons op alle inwoners, met een gemeente brede aanpak. Echter is er ook specifiek aandacht voor de verschillen tussen buurten en dorpen. Daar waar de ervaren eenzaamheid hoger is, zetten we extra inzet en activiteiten in. En we passen onze aanpak aan op basis van verschillende leeftijdsgroepen: jongeren, volwassenen en ouderen. Zo zorgen we voor een passend aanbod. We geloven dat mogelijkheden voor ontmoeten en contact, toegankelijk voor iedereen en dichtbij, belangrijke basisvoorwaarden zijn voor voorkomen en tegengaan eenzaamheid.

Onze uitgangspunten voor de aanpak blijven:

- Samen verantwoordelijk; eenzaamheid is een opdracht voor ons allemaal. Ook van diegene die het overkomt.
- Er is een individueel aanbod om de veerkracht te behouden en te herstellen en te werken aan sociale vaardigheden.
- Iedereen wordt uitgenodigd mee te doen aan de samenleving door onderdeel te zijn van een of meer netwerken. Ontvangende netwerken worden hiervoor ondersteund en gefaciliteerd om dit mogelijk te maken.
- Er is volop ruimte voor initiatieven vanuit inwoners, ondernemers, vrijwilligers, professionals die bijdragen aan het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid.

Eenzaamheid voorkomen

We willen zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners gevoelens van eenzaamheid opbouwen en ervaren. Ontmoeting en contact zijn daarbij sleutelwoorden, maar ook bewustwording en het kunnen beschikken over persoonlijke vaardigheden versterken veerkracht en helpen bij het bouwen aan een eigen sociale netwerk. Eenzaamheid gaan we tegen met een continuering en versterking van de volgende inzet:

- We blijven ontmoeten faciliteren. Dat doen we via de ondersteuning van informele organisaties op basis van de subsidieregeling Goed voor Elkaar. Denk bijvoorbeeld aan organisaties als Met je Hart, Vier het Leven, Thuisgekookt, Stichting Seniorenbus, ANWB Automaatje, Stichting Vanzelfsprekend, HEVO en SAS. Met deze stevige sociale basisinfrastructuur zorgen zij ervoor dat er altijd wel ergens ontmoeting 'dichtbij huis' mogelijk is. Een gelegenheid tot ontmoeting, die

aansluit bij persoonlijke voorkeur en belangstelling. Via deze regeling worden de komende jaren zo'n 90 organisaties ondersteund.

- Door het beschikbaar houden van fysieke locaties in wijken, buurten en dorpen, maken we ontmoeten en contact dichtbij huis mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan Copernikkel in Boschveld, De Slinger in de Muntel, Engelerburcht in Engelen, Noorderpoort in de Hambaken en Bij Katrien in de binnenstad. Met een voorstel in het programma Sociale Structuur, willen we er in een meerjarenplanning voor zorgen dat er meer ondersteuning is voor het huurdersonderhoud en ondersteuning van de besturen van de stichtingen, zodat continuïteit gewaarborgd is. Hiervoor zijn bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2024 financiële middelen beschikbaar gesteld.
- Sport, cultuur en ook erfgoed zijn een belangrijke dragers voor ontmoeting. Gedeelde passies of hobby's op het gebied van sport of cultuur zijn namelijk een rijke voedingsbodem voor het leggen van contacten met gelijkgestemden, uitwisseling van inzichten en het uiten van je gevoelens. En verhalen van de stad, buurten en wijken kunnen ook de basis vormen voor nieuwe ontmoetingen. Met het project "Lang Leve....!" zijn inwoners uit de wijken Zuid en West gestimuleerd om deel te nemen aan toegankelijke muziek- en dansactiviteiten. In 2023 is een start gemaakt in Rosmalen, gekoppeld aan de dementievriendelijke gemeenschap. Eind 2023 gaan we starten in Nuland en Vinkel.
- Om eenzaamheid in de stillere zomerperiode tegen te gaan ondersteunen we stichting actieve senioren (SAS) bij hun activiteiten van de Zomerschool. Tijdens deze Zomerschool organiseert de SAS een mooi aanbod van cursussen en activiteiten voor senioren.

Eenzaamheid bespreekbaar maken

Om eenzaamheid te voorkomen en aan te pakken is het belangrijk dat we onszelf en anderen bewust maken van de aanwezigheid ervan en het bespreekbaar maken. Iedereen kan in zijn/haar directe omgeving te maken krijgen met gevoelens van eenzaamheid. We blijven dit onderwerp bespreekbaar maken en het taboe, wat soms nog op eenzaamheid rust, slechten.

We hebben de afgelopen periode ook geleerd dat het werken aan tegengaan van eenzaamheid ook voor een belangrijk deel een actie vraagt van een inwoner zelf. Met een bewustwordingscampagne stimuleren we inwoners die gevoelens van eenzaamheid ervaren, om zelf een eerste stap te zetten. Hiervoor geven we ze de juiste tools in handen. Bijvoorbeeld een vorm van zelfreflectie door gebruik te maken van het digitale aanbod "Meer contact" van Humanitas. In onze publiekscampagne verbinden we persoonlijk ervaringsverhalen aan organisaties die ondersteuning bieden bij eenzaamheid. Zo willen we de stap om ondersteuning te vragen verkleinen. We maken eenzaamheid beter bespreekbaar met een continuering en versterking van de volgende inzet:

- Op basis van de evaluatie van de publiekscampagne 2022, zorgen we ervoor dat onze boodschap beter aansluit bij de oudere doelgroep. Doel van de campagne blijft: bewustwording bij alle inwoners en een 'call to action' voor inwoners en ondersteunende professionals om eenzaamheid te bespreken.
- Meer aandacht voor eenzaamheid onder jongeren vraagt om een specifieke campagne gericht op jongeren. Met het doel om bewustwording te creëren, het bespreekbaar te maken en ontmoeting te realiseren. In 2023 wordt deze campagne gelanceerd.
- Voor het bespreekbaar maken van eenzaamheid gaan we verder met de tien Bossche ambassadeurs, die uitdragen dat het mooi zou zijn dat we meer omkijken naar elkaar, en oog hebben voor inwoners in onze omgeving die te maken hebben met sociaal isolement. Niet om hen te dwingen om deel te nemen aan activiteiten, maar om aan te sluiten en te luisteren waar zij behoefte aan hebben. We vragen hen een gezicht te zijn in de campagne, hun achterban te betrekken bij de aanpak en op andere manieren zichtbaar te zijn in de stad. (NB. Deze

bijdragen kunnen klein en groot zijn, bijvoorbeeld de Peer die tijdens 11/11 oproept “om iemand uit te nodigen om mee op sjouw te gaan”.

Eenzaamheid herkennen

Het is belangrijk dat er vanuit alle professionals en vrijwilligers ‘oog en oor’ is voor signaleren en herkennen van eenzaamheid. Zij komen ‘achter de voordeur’ of ontmoeten bewoners in de buurt. Daarom biedt welzijnsinstelling Farent trainingen aan om signalen van eenzaamheid te herkennen. Dit biedt alle professionals handelingsvaardigheden om zelf het eerste gesprek aan te gaan, te verwijzen naar het buurtteam, of om een melding te maken bij het Infopunt Eenzaamheid van Farent. We vergroten de mogelijkheden om eenzaamheid te signaleren en te herkennen met een continuering en versterking van de volgende inzet:

- Het risico op ontstaan van eenzaamheid is groter bij zogenaamde life changing events. Daarom gaat Farent het aanbod van signaleringscursussen voor professionals aanbieden aan die professionals en vrijwilligers die te maken krijgen met deze gebeurtenissen. Denk aan overlijden van een partner, verlies van arbeid, echtscheiding etc. Onderdeel van dit aanbod is, naast herkennen, ook het bieden van handelingsperspectief.
- We ontwikkelen voor professionals en vrijwilligers een toolkit waar zij deze handelingsperspectieven kunnen vinden.
- Voor jongeren en inwoners met een andere culturele achtergrond hebben we specifieke aandacht. Voor jongeren maken we daarbij bijvoorbeeld gebruik van de nieuwe app “Meer contact”. Door middel van een zogenaamde Lerende Praktijk willen we met partners en inwoners een passend aanbod creëren voor inwoners met een andere culturele achtergrond.
- In 2024 start Humanitas een zogenaamde Vriendschapsbank. Dit maakt de keten van ‘inzet van een maatje naar het deelnemen aan een organisatie of activiteit’ sluitend.

Tegengaan van eenzaamheid door samen te werken

In onze gemeente heeft de samenwerking van partijen in de aanpak van eenzaamheid vorm gekregen in de Bossche coalitie Samen is Leuker. Hierin wordt door professionals en vrijwilligers samengewerkt om eenzaamheid te voorkomen en te bestrijden. Tot nu toe heeft de coalitie zich vooral gericht op doelstellingen en activiteiten voor 75-plussers. Dit, omdat ook uit onderzoek blijkt, dat met het stijgen van de leeftijd het risico op eenzaamheid toeneemt. De doelstellingen en concrete activiteiten van de coalitie zijn gericht op: verbinding voelen, ertoe doen, vitaal en actief voelen en gastvrije en respectvolle omgeving. De Coalitie is zich in 2022 ook meer gaan richten op het thema eenzaamheid voor de volwassenen en jongeren. We versterken de samenwerking met de volgende inzet:

- We willen het aantal organisaties dat deelneemt aan de aanpak vergroten. Denk aan zorgaanbieders, MBO en HBO onderwijsinstellingen en woningbouwcorporaties. Daarvoor zijn de eerste contacten gelegd in 2022 en daar gaan we mee verder in 2023 en 2024.
- Voor uitbreiden van het netwerk, dat zich inspannt voor het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid, leggen we vanaf 2023 contacten met het bedrijfsleven, ondernemers en het midden-en kleinbedrijf.
- Voor een buurt/wijkgerichte aanpak sluiten we aan op de maatwerk aanpak van de programma’s Sociale structuur, Gelijke Kansen op Gezondheid en Gelijke Kansen op Talentontwikkeling.

Extra aandacht voor jongeren

Eenzaamheid is niet gebonden aan een bepaalde leeftijd. Ook jongeren kunnen zich alleen voelen en zouden graag meer sociale contacten willen. Dit bleek des te meer in en na de periode van de



's-Hertogenbosch

coronapandemie. Dit heeft landelijk geleid tot meer aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren en een Bossche aanpak in de Taskforce Mentaal welzijn. Met Stichting Join Us is in 's-Hertogenbosch een groepsgewijze aanpak voor jongeren die eenzaamheid ervaren opgezet. Afgelopen jaren zijn er jaarlijks twee groepen gestart in de leeftijd van 16-25 jaar. Via een train-de-trainer concept van Join Us worden jongerenwerkers PowerUp073 vaardig in het begeleiden van deze groepen. Dit levert mooie resultaten op. Jongeren voelen zich gehoord en er is herkenning bij anderen, wat steun geeft.

Wat gaan we verder doen om eenzaamheid onder jongeren tegen te gaan?

- We gaan verder met de groepsgewijze aanpak van Join Us.
- We zijn een publiekcampagne voor jongeren en eenzaamheid gestart om eenzaamheid bespreekbaar te maken.
- Twee jongeren zijn uitgenodigd om ambassadeur tegen eenzaamheid te worden.
- De organisatie "Avondje uit" biedt gezamenlijke activiteiten aan voor o.a. jongeren met autisme.

Naar de toekomst

We zijn samen op weg om de situatie voor bewoners die eenzaamheid ervaren, te verbeteren. Dat doen we met professionals, vrijwilligers en alle inwoners. Zowel in de straat, buurt, wijk en in onze dorpen. Hierin zijn al mooie stappen gezet, alleen zijn we er nog niet. We blijven inzetten op tegengaan en voorkomen van eenzaamheid. Met het programma Sociale Structuur is er ook een stevige meerjarige basis om contact, ontmoeten en voorkomen van eenzaamheid mogelijk te maken. We leggen het programma, inclusief uitvoeringsagenda, in het najaar van 2023 ter besluitvorming aan uw raad voor.

Tijdens de landelijke Week tegen Eenzaamheid van 28 september t/m 4 oktober is er ook in onze gemeente extra aandacht en inzet voor eenzaamheid. In die week staan er ook in onze gemeente allerlei activiteiten op het programma. We nodigen op 28 september vertegenwoordigers van de zogenaamde informele en formele organisaties uit om elkaars inzet te leren kennen en de samenwerking te optimaliseren. Daarmee willen we een bijdrage leveren aan meer ontmoeting en contact, meer ondersteuning en waardering van vrijwillige inzet en het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers

www.s-hertogenbosch.nl

Correspondentie-adres: Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch

KvK nr 17278704

Bijlage: Aanpak eenzaamheid 2023 en 2024 in beeld.